

โรคเบาหวาน กับ ภาวะไตวาย

โรคเบาหวาน เป็นที่รู้จักกันในหมู่คนทั่วไป โรคนี้เกิดจากความผิดปกติ ในการควบคุมน้ำตาลของร่างกาย ซึ่งเกิดได้จากกลไกหลายอย่าง ขึ้นกับสาเหตุและชนิดของโรค เป็นที่ทราบกันว่าโรคเบาหวาน ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนต่างๆ เช่น ทางตา หัวใจ และไต เป็นต้น สำหรับโรคไตในผู้ที่เป็โรคเบาหวานนั้น เกิดได้ทั้งจากโรคเบาหวานเองโดยตรง และจากภาวะอื่นที่พบในโรคเบาหวาน เช่น ภาวะความดันโลหิตสูง และภาวะติดเชื้อของระบบทางเดินปัสสาวะ เป็นต้น

บทความนี้จะกล่าวถึงเฉพาะ ภาวะแทรกซ้อนทางไต ที่เกิดจากโรคเบาหวานโดยตรง โดยมุ่งเน้นการป้องกัน และการรักษาเป็นสำคัญ เพื่อประโยชน์สำหรับ ผู้ที่เป็นโรคเบาหวานและญาติ เพราะความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับโรคและวิธีการปฏิบัติ จะช่วยให้การรักษาได้ผล และอาจป้องกัน หรือชะลอการเกิดภาวะแทรกซ้อนต่างๆ ได้

ปัจจุบันพบว่า **โรคเบาหวานเป็นสาเหตุที่สำคัญอย่างหนึ่ง ของภาวะไตวาย** ในประเทศสหรัฐอเมริกา ยุโรป และญี่ปุ่น พบผู้ป่วยไตวาย ที่มีสาเหตุจากโรคเบาหวานเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะ ความชุกของโรคไตชนิดอื่นลดลง ประกอบกับผู้ป่วยโรคเบาหวานมีชีวิตยืนยาวขึ้น สำหรับในประเทศไทยนั้น แพทย์ด้านโรคไต ก็พบผู้ป่วยที่เกิดภาวะไตวาย จากโรคเบาหวาน ในอัตราที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน

ภาวะแทรกซ้อนทางไตจะเกิดขึ้นเมื่อใด

ภาวะแทรกซ้อนทางไต ที่เกิดจากโรคเบาหวานโดยตรง มักเกิดขึ้นหลังเป็นโรคอย่างน้อย 5 ปี แต่ส่วนใหญ่ มักเกิดหลัง 15-25 ปี โดยในระยะแรก จะไม่มีอาการใดปรากฏให้ทราบ แม้จากการตรวจเลือด แต่จะทราบได้จากการตรวจปัสสาวะ พบโปรตีนซึ่งมีปริมาณไม่มากในระยะต้น ต่อมาปริมาณโปรตีนจะค่อยๆ เพิ่มขึ้น เป็นลำดับ จนอาจมีการสูญเสียโปรตีนในปัสสาวะมาก ทำให้โปรตีนในเลือดลดต่ำลง และผู้ป่วยมีอาการบวมเกิดขึ้น ในช่วงเวลานี้การทำงานของไต อาจยังดีอยู่หรือลดลงเพียงเล็กน้อย ต่อจากนั้นจากทำงานของไต จะลดลงเป็นลำดับจนเกิดภาวะไตวาย **ระยะเวลาดังแต่พบโปรตีนในปัสสาวะ จนเกิดภาวะไตวายไม่แน่นอน เฉลี่ย 4-5 ปี ข้อที่น่าสังเกต คือ เมื่อโรคดำเนินมาถึงขั้นที่มีโปรตีนในปัสสาวะมากแล้ว ไม่** **ว่าจะให้การรักษาด้วยวิธีใด ก็ไม่สามารถยับยั้งการเกิดภาวะไตวายได้** ดังนั้น การป้องกันจึงต้องทำตั้งแต่ระยะต้น ก่อนจะมีโปรตีนออกมาในปัสสาวะ

จะรู้ได้อย่างไรว่าเกิดภาวะแทรกซ้อนทางไตขึ้นแล้ว

ดังได้กล่าวแล้วว่า ในระยะแรกที่มีภาวะแทรกซ้อนทางไต มักไม่มีอาการ ฉะนั้น จึงรู้ได้จากการตรวจปัสสาวะพบโปรตีนเท่านั้น

ในระยะหลังของโรค จะมีอาการบวม ซึ่งอาจเกิดจากการสูญเสียโปรตีนทางปัสสาวะ โดยที่ไตยังทำงานได้ หรือ มีการคั่งของเกลือจากภาวะไตวายก็ได้ ดังนั้น เมื่อมีอาการบวม จึงมิได้แสดงว่าไตวายเสมอไป อาการบวมมักเริ่มที่เท้าก่อน โดยอาจบวมไม่มากในตอนแรกแล้วค่อยๆ เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ จนบวมทั่วตัวได้

สำหรับอาการที่พบ เมื่อเกิดภาวะไตวายแล้วมีดังนี้คือ คลื่นไส้ อาเจียน นอนไม่หลับ ปวดศีรษะ ขาดสมาธิในการทำงาน ชีต อ่อนเพลีย หายใจหอบลึก ขาดตามปลายมือปลายเท้า ตะคริว คันตามตัว ชีม ชัก และหมดสติในที่สุด นอกจากนั้น ในระยะหลังของภาวะไตวาย ปริมาณปัสสาวะจะลดลง และอาจลดลงจนไม่มีปัสสาวะในระยะท้ายสุด

ทำไมจึงเกิดภาวะแทรกซ้อนทางไต

ภาวะแทรกซ้อนทางไตในโรคเบาหวาน เป็นผลจากการที่น้ำตาลในเลือดสูงกว่าระดับปกติ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงของการไหลเวียนเลือดที่ไต และยังทำให้มีการเปลี่ยนแปลงที่เนื้อไตโดยตรงด้วย การเปลี่ยนแปลงทั้งสองอย่างนี้ ทำให้เกิดพยาธิสภาพที่ไต ซึ่งนำไปสู่การมีโปรตีนในปัสสาวะ และภาวะไตวายในที่สุด นอกจากนั้น ปัจจัยด้านพันธุกรรม ก็มีบทบาทเสริมให้เกิดภาวะแทรกซ้อนทางไตด้วย

ภาวะแทรกซ้อนทางไตมีแนวโน้มจะเกิดในผู้ใดบ้าง

ภาวะแทรกซ้อนทางไต มิได้เกิดกับผู้ป่วยที่เป็นโรคเบาหวานทุกคน พบประมาณร้อยละ 10-20 เท่านั้น ผู้ที่มีแนวโน้มจะเกิดภาวะแทรกซ้อนทางไต ได้แก่

1. ผู้ที่เป็นโรคเบาหวานเกิน 10 ปี และควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ไม่ดี
2. มีประวัติโรคความดันโลหิตสูงในครอบครัว
3. มีพี่น้องเป็นโรคไตจากโรคเบาหวาน
4. มีความดันโลหิตสูงขึ้นกว่าเดิม หรือมีภาวะความดันโลหิตสูง

“สุขภาพดีของท่าน คือบริการของเรา”

รอรับรู้เรื่องสุขภาพง่าย ๆ แค่นั่งคุย...ก็รู้มา...

Group.wunjun.com/Thatumhealthy

งานสุขศึกษาและประชาสัมพันธ์โรงพยาบาลท่าตุม

โทร.044-591126 ต่อ 116